

32 əvvəlki, 32 il sonrakı XOCALI

öldürülən, dərisi soyulan, gözleri oyulan, əli-qolu, ayağı kəsiləndən idik. Donaraq meşələrdə həyatını itirənlərdən idik. Bu müsibətdən salamat qurtarıb, lakin illərlə məcburi köçkün kimi yaşayanlardan, yurd həsrəti çəkənlərdən idik. Torpağını itirib namus, şərəf acısı yaşayanlardan idik.

31 il idi ki, ay ana, səninlə idik. Sənin vüqarın qarşısında baş əyir, bir azərbaycanlı ananın öz balasını necə böyük əziyyətlə, əzmlə qorumasından, düşmənə elinə keçməməsi üçün bağrında gizlətməsindən, namusunu qurtarmaq üçün ölməsini yaşamasından üstün bilməsi kimi imrətamiz istəklərdən örnək alaraq yaşayırdıq. Bütün bunları gənclərə, yeni-yetmələrə söyləyərək onların da eyni əxlaqi dəyərdə, düşüncədə olmasına çalışırıdık. Əslində sənəki bu məğrurluq, əzm xalqımıza məxsus olanların təzahürüdür. Bu xalqın hər bir qadını belə bir müsibətlə üzleşərdisə, yalnız sən kimi edərdi. Çünki qeyrət, namus, iffət, hünər bizim kişilərimiz kimi, qadınlarımızda da eynidir. Onlar kişilərdən heç vaxt geridə qalmayıb. Yeri gələndə at minib döyüşə yollanıb, yeri gələndə silah götürüb düşmən üzərinə gedib, yeri gələndə həyat yoldaşına dayaqlı olub, yeri gələndə isə evinin xanımı, övladının anası olub.

Budur, ay əziz anam, builki duruşun da, baxışın da dəyişib. Çünki bu gün Xocalı azaddır. Xocalı düşmən tapdağından azad edilib, anası Azərbaycanın qoynuna qaytarılıb. Ötən il sentyabr ayının 20-də milli ordumuzun Xankəndidə apardığı birgünlük antiterror əməliyyatı ilə bir neçə yurd yerimiz kimi, Xocalı da vəhşi

Xocalı faciəsinin 32-ci ildönümündə Xocalı abidəsi önündə: Bu gün bir başqa qürurla dayanmışam, əziz anam. Haqqın da var dayanmağa. İllərdir ki, vüqarlı duruşuna bu il daha bir vüqar qarışıb. Bir qərinə olacaqdı ki, bu ucalıqdan seyr edirdin uzaqları. O xəbəri gözləyirdin ki, bir gün küləklər "Xocalı azaddır" soruşunu gətirəcək. Sənin də yurd həsrətin, torpaq hicranın sona yetəcək. 31 il ağlamaqdan nurunu itirən gözlərin, illərin acısının izlər saldıği üzün güləcək, gözlərin önündə xocalılıların başına gətirilən müsibətlərin cəzası veriləcək, qisas yerdə qalmayacaq...

31 il idi ki, hər gün səninlə biz də Xocalıdaydıq: həmin gün, fevralın 25-dən 26-na keçən gecə vəhşi ermənilərin törətdiyi soyqırımı hadisəsinin içərisində idik. Güllə-barana tutulmuşduq. Orada yaralanan, ev-eşiyindən zorla, silah burnunda çıxarılanlardan idik. Əzizlərinin gözü qarşısında

vandallardan xilas oldu. Düşmən özü öz ayağı ilə yurdumuzdan çıxıb getdi. Onlara Azərbaycan qanunları çərçivəsində qalıb yaşamaqları təklif olundu. Lakin getməyi məsləhət bildilər. Çünki bizdə belə bir atalar misalı var: savaşıanda ələ savaş, barışmağa üz saxla. Lakin erməni bu üzü saxlaya bilməmişdi.

Onun xisleti, acgözlüyü, üreyində illərlə gəzdirdiyi nifrəti bunu etməyə qoymamışdı. Beləliklə, azad oldu Xocalı. Dövlətimizin başçısı, Ali Baş Komandan sənin bağrında onun Azərbaycan bayrağını zirvəyə qaldırdı. Elə bir zirvəyə ki, sən bax buradan-Bakıdan o bayrağı görə bildin. O andaca yurdunun azad olunduğunu öz gözlərinlə gördün. Bu bayrağın dalğalarında 31 il əvvəlki müsibətin qisasını gördün. O dalğalarda hər bir xocalılığın qanının yerdə qalmadığını, min bir əzab-əziyyətlə qətlə yetirilən insanların ahının alındığını gördün. Bu dalğalarda 2020-2023-cü illərdə bir-birinin ardınca baş verən hadisələrin, 44 günlük Vətən müharibəsinin və birgünlük antiterror əməliyyatının nəticələrini gördün. Bu dalğalar deyirdi ki, 270 ildən artıq bir zamanda ilk dəfədir ki, Azərbaycan öz torpaqlarının bütövlüyü uğrunda mübarizəyə qalxmış və qalib ölkə olaraq Zəfər çalışmışdır. O dalğalar namusdan, şərəfdən danışır. Deyir ki, artıq başını dik tut, Azərbaycan, bir qarış torpağın da düşməndə qalmadı. Hər qarışı minlərlə şəhidinin hesabına azad olundu. Hər qarışı sağlamlığı itirmiş minlərlə azərbaycanlı balasının hesabına xilas oldu.

O dalğalar söyləyir ki, Azərbaycan cəmi 45 gün ərzində namusunu və şərəfini ele

xilas etdi ki, bunun əks-sədası bütün dünyaya yayıldı. O dünyaya ki, sənin-Xocalının harayını illərlə əsla eşitmədi. Gözlərini yumdu, qulaqlarını qapadı, yüzlərlə insanın faciəli şəkildə öldürülməsini, bir xalqa qarşı aparılan soyqırımını göz ardına vurdu. İllərlə deyilməsinə baxmayaraq nədənsə bu həqiqətləri gözlər görmədi, qulaqlar eşitmədi.

Lakin haqq nazilər, lakin üzülmez, deyib atalarımız. 31 il ərzində haqqımız olanların hər biri nazildi, lakin üzülmedi, qırılmadı. Çünki buna yol verməyən Liderimiz vardı. Hər an torpaqlarımızın azad olunması üçün yollar fikirləşən, haqq səsimizi dünyaya yayan, dünyadan bu problemin sülh yolu ilə həll edilməsini istəyən dövlətimizin başçısı vardı. Ölkə iqtisadiyyatının inkişafını reallaşdıran, bununla da ordumuzun intibahına nail olan ölkə başçımız vardı.

Elə bütün bunların sayəsində də biz torpaqlarımızın azad edilməsi üçün hərbi yolu seçəndə yanılmadıq. Güclü ordumuzla Zəfərə doğru irəlilədik. Vətənpərvər gənclərimizin hər biri sinəsini düşmən qarşısına siper etdi.

Bunlar asanlıqla əldə olunmamışdı, əziz anam. Bunlar üçün uzun illər hazırlıq aparılmışdı. Milli ordumuz qüdrətləndiyi kimi, gənclərimiz də vətənpərvərlik hissi ilə

böyüdülmüşdü. Odur ki, qalib gələ bildik. Torpaq sevgisi, namus, şərəf amili bizi böyük Zəfərə aparıb çıxardı.

Bu gün Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun əraziləri azad nəfəs alır. Bu gün Xocalı faciəsinin ildönümünü Şuşa, Laçın, Füzuli, Ağdam, Zəngilan, Kəlbəcər, Xankəndi, Xocavənd, Ağdərə, ümumilikdə Azərbaycan hər iki gözündə yaşla anır. Lakin bir gözdən axan yaş Xocalının müsibəti üçündürsə, digər gözdən axan yaş sevinc gözyaşdır. Çünki biz Xocalı faciəsinin 32-ci ildönümünü onun azadlığı şəraitində anırıq. Xocalı qurbanlarının qisasının alınması, azad Xocalıda bayrağımızın dalğalanması ilə qeyd edirik.

Söz yox ki, tarix çox müharibələrə, savaşlara şahid olub. Bu, bizim də xalqın taleyinə yazılmış bir acı imiş ki, o müharibələri, savaşları biz də yaşayacaqmışıq. Yaşadıq da. Birinci və İkinci Vətən müharibələri minlərlə Vətən övladının həyatını nöqtələsə də, sağlamlığını əlindən alsada, itkinləri üçün əzizlərinin gözlərini hələ də yollara diksə də, qaçqınlıq, köçkünlük həyatı soydaşlarımızın bir qərinəyə yaxın nəsibi olsa da, sonu Zəfərlə bitdi. Biz zamanını bu sınağından alnıcağıq çıxma bildik. Deməli, böyük xalqı. Böyük tariximiz var.

Biz zaman və tarix qarşısında mübariz, əzmlil bir xalq kimi dayandıq. Tarix və zaman isə qiymətimizi özü verdi. Böyük Zəfərlə, qələbə ilə bizi hədiyyələndirdi. Bizə alnıcağıq yaşamağı, başımızı hər zaman dik tutmağı nəsib etdi.

Əziz anam, bax budur, duruşunda, əzmində bütün bu söylədiklərim var. Odur ki, azad nəfəs al, Xocalı azaddır çünki. Başını daha dik tut, xocalılığın qisası yetərinəcə alınib. Sıx övladını sinənə. Çünki Azərbaycan da övladı Xocalını bağrına basıb.

Və bütün bu nail olduqlarımız üçün dövlətimizin başçısının siyasi bacarığını, böyük sərkərdəliyini tarixin səhifələrinə yazmaq ki, gələcək nəsillər də xəbərdir olsunlar ki, Azərbaycan necə oğullar verib Vətənə. O oğul ki, sən azad olunandan sonra sinəndən göylərə üçrəngli bayrağımızı qaldırarkən deyirdi: Xocalıda bayrağı qaldıranda fikirləşirdim, bax, bu gün biz tam əminliklə deyə bilirik ki, Xocalı qurbanlarının qanı yerdə qalmadı. Xocalıda bayrağın qaldırılması daha da həyəcanlı idi, onu açıq deyə bilərəm.

32 il əvvəlki Xocalı... 32 il sonrakı Xocalı... Budur, tarix!

Mətanət Məmmədova

